

POMORSKIE
VOIVODESHIP

VI Doroczne Forum Interesariuszy Euroregionu Bałtyk

2 listopada 2015 r.
Gdańsk, Polska

Sprawozdanie

W dniu 2 listopada 2015 r. Gdańsku miało miejsce VI Doroczne Forum Interesariuszy Euroregionu Bałtyk (ERB). Odbywające się pod przewodnictwem pana Wiesława Byczkowskiego, Prezydenta Euroregionu Bałtyk i Wicemarszałka Województwa Pomorskiego Forum przypadło w 25. Rocznicę Inicjatywy INTERREG. W ciągu ćwierćwiecza swojej realizacji INTERREG stał się jednym z najważniejszych instrumentów Polityki Spójności UE na rzecz rozwoju współpracy transgranicznej pomiędzy regionami granicznymi Europy. Korzystając z tej okazji partnerzy współpracy w ramach Euroregionu Bałtyk zaprosili wszystkich interesariuszy współpracy do wzięcia udziału w dyskusji na temat korzyści i wyzwań związanych ze współpracą transgraniczną zarówno na obszarze Euroregionu Bałtyk, jak i na terenie całego Regionu Morza Bałtyckiego.

Tematyka tegorocznego Forum skupiała się nie tylko na strategicznych aspektach współpracy transgranicznej, ale także dotyczyła bardziej podstawowych i praktycznych kwestii, z którymi stykają się partnerzy podczas współpracy ze swoimi odpowiednikami po drugiej stronie granicy. Forum ERB stało się wreszcie doskonałą okazją dla potencjalnych beneficjentów Programu INTERREG Południowy Bałtyk 2014-2020 do zapoznania się ze szczegółami pierwszego konkursu propozycji projektowych w tymże programie.

W pierwszym wystąpieniu plenarnym pani Joanna Wojtkowska, przedstawicielka Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, zaprezentowała [szczegóły priorytetów Polskiej Prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego \(RPMB\)](#). Dla Polski przewodnictwo w RPMB jest nie tylko okazją dla

upowszechniania i realizacji działań w ważnych z punktu widzenia współpracy bałtyckiej obszarach dotyczących tożsamości regionalnej, zrównoważonego regionu dobrobytu i bezpiecznego regionu. W ramach swoich działań w tej kluczowej w Regionie Morza Bałtyckiego organizacji Polska zamierza także w sposób bardziej całościowy wykorzystywać jej potencjał w oparciu istniejące instytucje i formaty współpracy. Celem ma być zapewnienie lepszej harmonizacji działań w ramach zróżnicowanych struktur współpracy bałtyckiej. To właśnie różnorodność charakteryzująca samych członków RPMB jak i też ich potencjały, może zostać wykorzystana dla skutecznej realizacji głównych obszarów Prezydencji – zrównoważonego rozwoju, kreatywności i bezpieczeństwa, dając w rezultacie istotny z punktu widzenia współpracy bałtyckiej efekt synergii współpracy. Dodatkowo w drugiej połowie roku 2015 i w pierwszej 2016 Polska przewodzi pracom Narodowych Koordynatorów ds. Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego, co pozwoli na zwiększenie efektu synergii pomiędzy różnymi formatami współpracy w Regionie Morza Bałtyckiego.

Kolejna prezentacja skupiła się na bardziej praktycznych i wymiernych aspektach współpracy transgranicznej w Europie czyli na Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Przedstawicielka Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju RP, pani Anita Ryng wykorzystywała przypadającą w tym roku 25 Rocznicę Inicjatywy Interreg, aby namówić uczestników do dyskusji na temat [korzyści i wyzwań stojących przed współpracą transgraniczną na obszarze Morza Bałtyckiego](#). Skupiając się w pierwszej kolejności na korzyściach, pani Ryng podkreśliła znaczenie wzajemnego zaufania jako warunku koniecznego dla pełnego wykorzystania możliwości oferowanych w ramach tej współpracy, w tym zwłaszcza dyfuzji innowacji, wzmocnienia potencjału współpracy zaangażowanych instytucji, możliwości wzajemnego uczenia się, rozwiązywania istotnych, wspólnych problemów, a także wspólnego zarządzania zasobami i zwiększania zaangażowania decydentów.

Wśród wyzwań wymieniła natomiast trwające w dalszym ciągu trudności dotyczące braku zainteresowania partnerów z Polski i innych krajów regionu tą formą współpracy. Problem ten dotyczy zwłaszcza tych instytucji i organizacji, których potencjał organizacyjny i finansowy jest zbyt niski, by mogły one realizować bardziej skomplikowane projekty międzynarodowe. Jednak nie pozostaje on bez wpływu również na większe i bardziej doświadczone

podmioty, które nierzadko nie podejmują się dalszej współpracy, nawet jeśli wcześniej działania w jej ramach przynosiły oczekiwane rezultaty. Dużym wyzwaniem jest także zapewnienie odpowiednich kwalifikacji koniecznych do stworzenia dobrych jakościowo wniosków projektowych, a także tworzenie mieszanych partnerstw opierających się o instytucje z różnych sektorów np. władze lokalne i regionalne, jednostki naukowo-badawcze, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, etc. Nadal zbyt wiele inicjatyw współpracy cierpi na brak różnorodności organizacyjnej, co z kolei utrudnia skuteczne i równomierne upowszechnianie rezultatów projektu wśród różnych grup docelowych.

Przybliżając uczestnikom koncepcję wielopoziomowego zarządzania (Multi-Level Governance – MLG), pan Anders Bergström, Koordynator Działania Horyzontalnego Capacity w Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) wystąpił z [prezentacją na temat znaczenia wielopoziomowego zarządzania dla przyszłego rozwoju regionu](#). Najważniejszą kwestią jego zdaniem jest uznanie faktu, że w strategiach takich jak właśnie SUERMB, nie chodzi o współpracę międzynarodową dla samej siebie, że nie jest to jakiś dodatkowy element działań niezwiązany ze codzienną pracą, ale że jest to szansa na wspólne rozwiązywanie wyzwań i problemów, przed którymi wszyscy stoimy. I mimo tego że takie instrumenty jak SUERMB są skomplikowane, że angażują wielu różnych interesariuszy o wielu różnych oczekiwaniach, wciąż możliwe jest wykorzystanie pełnego potencjału tych instrumentów, pod warunkiem stworzenia interesariuszom równych szans współpracy. I temu właśnie mają służyć środki tworzenia potencjału współpracy (tzw. capacity building measures).

Odpowiadając na pytanie dotyczące znaczenia wielopoziomowego zarządzania, Anders Bergström stwierdził, że kluczem do sukcesu jest zrozumienie i wykorzystanie faktu istnienia sieci wielopoziomowego zarządzania działających w systemie opartym na wielostronnych wyspecjalizowanych projektach. Wielopoziomowe zarządzanie wzmacnia otwartość, udział, koordynację i wspólne zaangażowanie wielu instytucji na rzecz wypracowania wspólnych rozwiązań, a tym samym przyczynia się do stworzenia lepszych warunków dla rozwoju całego regionu.

Postulat ten wsparła wcześniej Rada Unii Europejskiej wzywając Komisję Europejską i Państwa Członkowskie do aktywnego wspierania wielopoziomowego zarządzania, uznając znaczenie potencjalnego wkładu, jaki mogą mieć wszystkie szczeble społeczne w realizację strategii makroregionalnych. W tym kontekście działania władza lokalnych i regionalnych, jak również społeczeństwa obywatelskiego, sektora przedsiębiorstw, a także instytucji naukowo-badawczych mają podstawowe znaczenie dla realizacji tego celu.

Po zakończeniu wystąpień plenarnych wszyscy mówcy wzięli udział w panelu dyskusyjnym moderowanym przez pana Nielsa Chrestena Andersena z Gminy Regionalnej Bornholm. Wśród diskutowanych kwestii znalazły się te dotyczące znaczenia poszczególnych organizacji czy sieci współpracy bałtyckich dla interesariuszy działających na poziomie lokalnym czy regionalnym. W czasie panelu uczestnicy i widownia wymienili uwagi i wątpliwości związane z przydatnością Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego, podkreślając w swoich wypowiedziach, że współpraca ponad granicami w wielu przypadkach daje znaczne korzyści i przyczynia się do rozwoju społeczności lokalnych. Faktem jest natomiast, że wiele z instrumentów takich jak SUERMB jest zwyczajnie zbyt skomplikowanych, a co za tym idzie postrzegane są one jako nieprzydatne do rozwiązywania ważnych kwestii na szczeblu lokalnym. Najlepszym sposobem na zmianę tej sytuacji jest większe zaangażowanie lokalnych interesariuszy, w tym także głównych decydentów, w dialog na temat celów zawartych w tych instrumentach. Ważnym tematem dyskusji była także kwestia poczucia współodpowiedzialności za Strategię. Poprawa tego wskaźnika może zwiększyć poparcie i zaangażowanie na rzecz skutecznej realizacji zarówno SUERMB jak i pozostałych strategii makro-regionalnych wdrażanych obecnie w Unii Europejskiej.

Drugą częścią Forum Interesariuszy ERB poświęcono ofercie kolejnej edycji Programu Interreg Południowy Bałtyk. Realizowany po raz pierwszy w latach 2007-2013 Program, był niezwykle ambitnym przedsięwzięciem zmierzającym do stworzenia efektywnego narzędzia współpracy w obszarze Południowego Bałtyku. Wśród pierwszych orędowników stworzenia programu znalazły się także oba Euroregiony – Bałtyk i Pomerania. Pierwsza edycja programu okazała się dużym sukcesem i w związku z tym podjęto decyzję o uruchomieniu kolejnej w perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

Druga część Forum rozpoczęła się od prezentacji wyników specjalnego projektu filmowego przedstawiającego rezultaty najlepszych projektów zrealizowanych w ramach Programu Południowy Bałtyk, w latach 2007-2013. Pani Monika Wojtkiewicz z Uniwersytetu Szczecińskiego, jednego z partnerów projektu, przedstawiła krótką [prezentację na temat przygotowań i samej realizacji projektu Południowy Bałtyk w Ruchomy Obrazach](#), który zaowocował inspirującym filmem na temat projektów zrealizowanych we wszystkich pięciu państwach programu.

Prezentację nowej edycji Programu kontynuował pan Thorsten Kohlich, Kierownik Sekretariatu Technicznego Programu Południowy Bałtyk. W swojej prezentacji skupił się on na [roli Programu w rozwijaniu współpracy transgranicznej w obszarze Południowego Bałtyku](#). Przekazując najważniejsze informacje na temat strategicznych celów Programu, Thorsten Kohlich podkreślił znaczenie uwzględnienia w projektach elementów związanych z tzw. błękitnym i zielonym wzrostem. W porównaniu z pierwszą edycją, druga odsłona Programu skupia się bardziej na współpracy wielostronnej pomiędzy władzami lokalnymi i regionalnymi, a także premiuje współpracę morską opartą na tzw. „miękkich rozwiązaniach” skupiających się na wspólnym tworzeniu i testowaniu innowacyjnych rozwiązań. Jednocześnie Program skupia się faktycznych rezultatach realizowanych działań. Ważnym elementem Programu pozostaje nadal wkład w realizację Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Mimo tak zdefiniowanego zakresu oddziaływania, program oferuje przy tym szerokie możliwości ubiegania się o środki na finansowanie projektów dotyczących konkurencyjności MŚP, zrównoważonego wykorzystania wspólnych zasobów, rozwoju zrównoważonego transportu i mobilności, transgranicznego rynku pracy i rozwoju potencjału współpracy transgranicznej.

[Pogłębioną analizę możliwości i wymogów nowego Programu Południowy Bałtyk](#) zaprezentował Pan Jakub Fedorowicz z Sekretariatu Technicznego Programu.

Ostatnia prezentacja w części poświęconej Programowi Południowy Bałtyk dotyczyła jednego z najbardziej udanych projektów jego pierwszej edycji. Reprezentujący Radę Regionalną Hrabstwa Kalmar pan Tobias Facchini przytoczył [najważniejsze rezultaty projektu MOMENT](#) (Nowoczesne Zarządzanie Zasobami Wodnymi w Obszarze Południowego Bałtyku), który wraz z jego

kontynuacją – projektem MOMENT Up – został zrealizowany w Programie Południowy Bałtyk w latach 2009-2013. Jako bezpośrednia inicjatywa partnerów Euroregionu Bałtyk skupiająca 7 z 9 organizacji członkowskich ERB, projekt miał za zadanie stworzyć lokalne sieci współpracy (Partnerstwa Użytkowników Wody), które w rezultacie swoich działań miały przyczynić się do redukcji szkodliwych substancji emitowanych do Morza Bałtyckiego. Zakończona sukcesem realizacja projektu MOMENT skłoniła szwedzkiego partnera wiodącego do kontynuowania współpracy na rzecz ochrony zasobów wodnych i złożenia kolejnego projektu w pierwszym konkursie Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020. Celem projektu ma być upowszechnienie wypracowanego w ramach projektu MOMENT instrumentu współpracy – Partnerstw Użytkowników Wody, na obszarze całego Regionu Morza Bałtyckiego.

Sesja plenarna Forum zakończyła się podsumowaniem przedstawionym przez Prezydenta Euroregionu Bałtyk, pana Wiesława Byczkowskiego. W swoim podsumowaniu Marszałek Byczkowski podkreślił konieczność zmiany podejścia wobec obecnego modelu rozwoju opartego głównie o duże projekty infrastrukturalne. Dla Polski, ale także dla innych nowych krajów Unii Europejskiej, obecna perspektywa finansowa jest bowiem ostatnią okazją na wykorzystanie znaczących środków rozwojowych. W związku z tym w trakcie jej trwania należy skupić się także na tzw. „miękkich działaniach” takich jak wymiana doświadczeń i dobrych praktyk czy dyfuzja innowacji. A to można osiągnąć skutecznie jedynie, jeśli będziemy lepiej współpracować z doświadczonymi partnerami zagranicznymi, którzy już wypracowali sprawdzone metody i są skłonni się nimi dzielić w ramach międzynarodowych partnerstw transgranicznych. Jednak aby w pełni wykorzystać rezultaty tej współpracy, musimy być otwarci na współpracę, a także posiadać umiejętność tworzenia i utrzymania wzajemnego zaufania w ramach międzynarodowej współpracy. Angażowanie się we współpracę w ramach takich instrumentów jak Interreg, jest doskonałą okazją nie tylko do uzyskiwania nowej wiedzy czy umiejętności, ale przyczyniania się także do rozwoju społeczności lokalnych i regionalnych w całym obszarze bałtyckim.